

RELATIA DINTRE BALANTA FORTEI DE MUNCA SI REȚEAUA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI LICEAL ȘI PROFESIONAL

Costin Pelinescu

(absolvent al cursului postuniversitar de sociologie fără frecvență,
Academia „Ștefan Gheorghiu”)

București, capitala țării, cel mai de seamă centru politic, economic, științific și cultural, este puternic integrat în opera de prefaceri fundamentale fără precedent în toate domeniile economico-sociale. În prezent, dezvoltarea în ritm susținut a industriei, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, sporirea rapidă a productivității muncii, ridică probleme deosebite pentru pregătirea forței de muncă, atât ca structură, cât mai ales în ceea ce privește calitatea ei în viitor.

Cunoscând evoluția populației școlare din București ce urmează a fi cuprinsă în treapta I de liceu în cincinalul 1981—1985, în cadrul Inspectoratului școlar al municipiului București, a fost întocmită pe baza unor cercetări sociologice complexe, coordonate de Catedra de sociologie de la Academia „Ștefan Gheorghiu”, „Balanța forței de muncă ce poate fi pregătită prin școli” (treapta I și a II-a de liceu și școlile profesionale). În sinteza de față reținem câteva concluzii reieșite din cercetarea sociologică și care vor sta la baza activității decizionale a Inspectoratului școlar municipal. Astfel, populația școlară ce urmează a fi cuprinsă în clasa a IX-a, în cincinalul 1981—1985 s-a stabilit a ajunge la 146 101 elevi, față de 72 095 școlarizați în perioada 1976—1980. Paralel, liceele din București nu vor mai școlariza în clasa a IX-a decât circa 3 000 de elevi proveniți din alte județe (de exemplu, la liceul de artă, liceul sanitar) față de 43 432 școlarizați în anii 1978—1980. Această măsură va influența pozitiv stabilitatea forței de muncă a municipiului București. Structura planului de școlarizare va fi astfel concepută ca, încă din anul 1982, să fie cuprinși în liceele industriale 90% dintre elevi, sarcină prevăzută în documentele de partid cu privire la învățămînt. O atenție deosebită se va acorda profilurilor care pregătesc elevii în meserii pentru care cerințele de forță de muncă sînt cele mai mari. S-a prevăzut, de exemplu, creșterea efectivelor de elevi care se vor pregăti în meseriile de prelucrător prin așchiere, forjor-tratamentist, turnător, laminatorist și constructor (pentru care s-a elaborat „Balanța necesarului forței de muncă”), ceea ce va conduce la creșterea substanțială a procentului de muncitori calificați prin școli, față de cei calificați la locul de muncă.

Prin treapta a II-a de liceu vor fi școlarizați, în cincinalul 1981—1985, un număr de 88 019 elevi, ceea ce la nivelul întregului cincinal va reprezenta un procent de 67%. Dintre aceștia, 75 928 de elevi vor fi școlarizați prin liceul industrial. Acordîndu-se o atenție deosebită și școlarizării prin școala

profesională, s-a avut în vedere considerarea a două variante: un procent de cuprindere constant de 20 % din absolvenții treptei I de liceu și un procent variabil între 23—26 %. În ambele variante, procesul de acoperire a necesarului de forță de muncă va fi de 32—46 %.

În ceea ce privește rețeaua de învățământ liceal și profesional, ca una din principalele surse de acoperire a necesarului de forță de muncă, aceasta a fost profilată avându-se în vedere structura economiei capitalei, ponderea diferitelor ramuri precum și dezvoltarea acestora în cadrul general al dezvoltării continue a economiei naționale. Astfel, în București funcționează în prezent 78 de licee și 49 de școli profesionale. Dintre acestea, 50 de licee sunt în exclusivitate de tip industrial și pregătesc în profilurile care își găsesc corespondența în economia Capitalei. Ponderea pe profiluri o deține domeniul mecanic (50 % din totalul planului de școlarizare), electrotehnic (15 %), construcții (5 %); 14 licee sunt de matematică-fizică, 4 cu profil economic, 4 de filologie-istorie, 2 de științe ale naturii, 2 de artă, unul pedagogic și unul sanitar. Din cele 78 de licee, 22 se află în subordonarea Ministerului industriei constructoare de mașini și pregătesc forță de muncă pentru întreprinderile din București care aparțin de același minister, 32 de licee sunt în subordinea Inspectoratului școlar al municipiului București și pregătesc forța de muncă pentru unități aparținând Consiliului popular al municipiului București, iar 24 de licee aparțin altor ministere și organe centrale, pregătind forța de muncă pentru unitățile acestora.

Toate liceele sunt în patronajul întreprinderilor industriale și economice pentru care pregătesc forța de muncă. De exemplu, Liceul industrial „Vulcan”, „23 August”, „Grivița Roșie”, „Semănătoarea”, „Timpuri Noi”, „Mecanică fină” pe lângă întreprinderile cu același nume. Liceul industrial nr. 1 pe lângă Întreprinderea de mașini grele București, Liceul industrial nr. 2, pe lângă Întreprinderea de mașini electrice București etc.

Această structură a fost stabilită încă din anul 1977 când a fost făcută ultima restructurare și reaşezare a învățământului liceal. Practica a demonstrat că măsurile elaborate cu acest prilej s-au soldat cu numeroase rezultate pozitive, facilitând parcurgerea unei etape decisive în direcția sporirii rolului învățământului ca factor esențial în pregătirea forței de muncă. Cercetările au scos în evidență însă, o serie de deficiențe care sunt dependente, mai ales, de acțiunile în domeniul orientării școlare și profesionale. De exemplu, pentru a analiza posibilitățile de realizare a planului de școlarizare pentru treapta a II-a de liceu s-au solicitat în luna februarie și mai 1980 opțiunile elevilor din clasa a X-a. Din cei 21 000 existenți în clasa a X-a, aproape 16 000 și-au exprimat opțiunea pentru treapta a II-a de liceu, 2 500 pentru școala profesională și 2 500 pentru a se încadra în producție.

Se remarcă încă de la exprimarea opțiunilor din luna februarie că pentru locurile existente în planul de școlarizare erau mai mulți candidați pentru toate tipurile de liceu. Acțiunile de orientare școlară și profesională au fost canalizate, ca urmare, pentru a schimba opțiunea unor elevi din liceele de matematică-fizică, filologie-istorie, chimie-biologie către liceele industriale. Urmărindu-se continuitatea acestor acțiuni s-a reușit astfel, ca la încheierea înscrierilor pentru concursul de admitere în

Opțiunea școlară pentru treapta a II-a de liceu (cifre absolute)

Tipul liceului	Plan școlarizare	Opțiuni * exprimate în februarie	Opțiuni * exprimate în mai	Înscriși pentru examenul de treapta a II-a	Număr candidați loc.
industrial	9 846	10 201	10 925	11 684	1,2
agroindustrial	72	95	96	96	1,3
matematică-fizică	1 530	2 721	2 241	1 846	1,2
filologie-istorie	362	565	520	434	1,2
științele naturii	144	308	286	206	1,4
economic	288	1 208	1 102	935	3,3
sanitar	252	536	512	491	1,9
pedagogic	108	145	145	145	1,3
de artă	195	214	214	256	1,3
TOTAL	12 437	15 993	16 041	16 093	1,3

* Situația opțiunilor din februarie și mai și situația înscrierilor în treapta a II-a de liceu a fost întocmită pentru toată generația de elevi din clasa a X-a, din toate liceele municipiului București.

treapta a II-a de liceu, numărul de candidați pe loc să fie cuprins între 1,2 și 1,4, excepție făcând liceele economice și cele sanitare. Aproape 1 500 de elevi care au urmat treapta I la liceele de matematică-fizică, filologie-istorie, chimie-biologie s-au prezentat pentru concursul de admitere în treapta a II-a la licee industriale.

Concluziile unei asemenea cercetări au fost valorificate și în alt fel. Astfel, pentru mai bună orientare a elevilor aflați în clasa a VIII-a, informațiile culese au fost prelucrate cu diriginții, elevii și părinții acestora, care au fost informați asupra necesarului de forță de muncă din Capitală în anul următor. Majoritatea concluziilor s-au concretizat în moduri adecvate de îmbunătățire a procesului instructiv-educativ și de întărire a acelor laturi ale sale care pot influența cel mai mult orientarea școlară și profesională.

Realizarea eficientă a obiectivelor privind orientarea, selecția, pregătirea și integrarea forței de muncă — o altă concluzie a cercetării —, depinde de realizarea programului comun de acțiune socială realizat de principalii factori implicați în acest proces: familie, școală, unități economice și social-culturale. Concepind sociologia nu numai o modalitate de cercetare, dar și de acțiune socială, în prezent se realizează concomitent activități concrete de realizare a programului întocmit dar și cercetări sociologice, pe baza cărora să se intervină prin decizii de corecție inerente realizării unui asemenea proces.